

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 12

Tilleggsspørsmål nr.

Emne:

Oppskr. av:

(adresse):

Fylke:

Herad:

Bygdelag:

Gard:

G.nr. 90

Br.nr. 1

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

Sako etter far og andre gamle bønder, som er beintfarne.

SVAR

Namnet er vist bruka i ein grøst på den hevdde
køen. Dei kalla det og godeng, for der var eit slags
eng dei kalla småeng. Denne sistte var ikkje
hevdde ko jant - det kunde hevdde nor folk
hadde god hjelp, og fekk høya mjølk, og foda
mange sauer. I mång vaks og på heigas, som
låg to lågt at elvi gjekk over i Glåum. Elvi
førde ærsid evja med seg, evja lagde seg i
grasroti, og der var hevdde evja. Godeng, eng,
høy var bruka berre til heyrna, smångi var
helst bruka til øyten, eldes til sauen i leu-
mingi. Engleigar kunde og ligga i tannum
køyarden, der var då høyt hevdde fram på is
eldes snøfjøs, og desse heigam låg soleis,
at der jant var naturleggt gjerde

Utlålla, morkaslålla, låg King listne.
Højet var jantet kalla smala høy, morkahøy
Der er eit utgamalt namn på morkahøjet,
dei gamle sa at det var eldske namnet dei vissste.
Namnet var Øruk, men dette namnet er ikkje
rett, det vert ikkje rett med u, ikkje med o, hel-
des ikkje med i. Eg kan ikkje gjode skrift, men er
meins høgebor Hoff, fekk ordet høya meg, då ho var her.
Det var sagt Højetål, men det itrop lagde højet

engskål, bruktål, og sagt mark-alloy skål. Herta-
høyet var jamnast i ei bilskeitt, lili löda, eller
kväl attmed löda.

Gjemningi ekra bruka dei einu eitt engstykke
som hadde vore åker eingong. Namnet attlegg
vart verst ikkje bruka meir enn dei par fyrste
åri etter det var attlagt.

Ikke vart ikkje gjort sera på langorvos og sluttorvos
markaslatt.

Der skog vaks i slätteleigane laest der rydgast
ein vären häiv og rotakvist smälte vakast
på Rydyngja, kunahaugen - same u som i bruk,
der låg del og rotua. Det var kalla u rydja. Her
vart og teken nös han låg for meint. Skogen i
slätta var ikkje so god u beka, for her fyrdes
ikkje skogmørke og slättemørke. I slätter der du
ikkje sette skogen, hadde ein lov til u trykta
skogen med gjæm, og til u taka herjævel so
herjæne i slätta kunde kaldast vedlike, utan-
ten det kunde ikkje skogen i slätta sövst.

Nose i engi vart skindor graven med jærnriiva.
Dei tok so høyre or høytüfli og sarte atti. Høy-
fre var og bätt i attlegg, for høje-graspræt kom.

Tu vatu burt på engveigar vart gjort på
den måten, at dei tok ei opi veit. Veites kom
var kheimsette var lite i bruk i eldre tid. Eng-
vatuing vart ikkje bruka, i allfall ikkje sømptje
at det var noko ord einu det.

Engi vart gjøsla med viltsgjødning, det var so frå
gamalt. Fyret laest åkeren for rögd i hevd, det var
kheimpt. Engi vart so hevd med kheimpt og
smalarnykt. Smalarnykki vart bruka der some
var ujamnt, kheimütt og verst u rivla. Hestarnykt
og Epurarnykt vart bruka til potna. E.S. Men den
som vilde gå for poleaving, skulde fyrst keltja

2
pöku i færi, leggja ei god flúkka skeinarnosi þá
Kvar þota, þó þrá góðt með smalamyk eyru
alt, og hlírlútt þpa mæld yver.

Þat. 6, 2, 4 útkjunt svasangt og veit.

3
" 7, fækk og lite á keia dá gartann er so flate, þar
myki lög úte, attmed florsveggem vaks des ofta þynna
höymola og slíkt attmed múnastadeu, men þat
graset var íkkj, i hude for þra.

Þei gjóðla um væru. Þei hóue des var lite þogga
var myki liggjande um um Eimoseu, og var dá
Köjrd út um hausteu. Same slag arbeiðs -
veldor, kom ad áksheding. Myki var hakka med
greip, og besta útygæ med greip. Þa, elðke reid-
skapen var Þork, elðr hlykjisking, og sáð desse
i tungdonneu men dá var dei íkkj, i þruk.
Hakka myk, þraia myk, smalamykí var hakka
med ei Alhlykjshakka. Þat var ei þraia, med 4
kinds i hóue, Kvar kindi var so þjúkk at þau
var yar 1/2 þom. i þverrnál. Þei var gode þil
á hakka smalamykí smá med. smalamykí
var þreidd med Þeka. Þaerue gjikk þá
garde - gare - um vettur. Þarðarke mykærbe-
ði var á þikka smalegardeu. Þann þil 1860 var
all myk Köjrd út þá þreslede, þil þá vettur-
foi. Þau þresledeu var þruk um des var þal og.
Ettir 1860 kom Þerra, og umlag þá same þil kom
greipene

Þári 1860 - 70 stúlka dei þar íkking og laka þynna
þeita englaðu um hausteu. Þaerue þeita þaerue
enda, þaerue þaerue og var, og no þom foi þeita
þaerue all útslættor. Þat er íkkj, i rekna þa, at dette er
þil noke þate, þokkj, i for þaerue elðer slættu. Þau þat
er so, at þaerue þar þil þygðer nár þaerue þyru.
Þá Eimue garða þat dei þil á slættu med á laka þaerue

4.
beita bæen, hunde dei 4 slakta med eng beiting ber
det til til, at Lövtonni - Talleia - vil auka so illa,
so eng beiting 4 ikkje berre til skade.

4 utmorsk og markaslattor vor det ikkje bruka og
sprida gjødsli etter dyri. Talleie Kyona beita bæen
sinn hantun, laut dei jamna gjødsli etter Kyona,
sinn varen etter. Det eg veit um 4 at dei smidde
mykjeruona med riva, trakta dei sünde, og
raka det so utgus med riva.

Når Kyona beita bæen, batt dei Kyona inni floren
sinn Kuldane. 4 Pühagen, Lüttehagen, Kypahagen.
Larði mange bøndes vørfloren, som dei batt Kyona
inn i hantun og vør, nå avel vor stngt. Fru-
teyming, inngjørde i hagen hagen, veit eg ikkje av.
Hvori frå vørfloren vor høyt utgus, norcke eng bæen.
Grindgang eller Kvien 4 utgjort her solangt eg veit.

Orde Stål - pkt. 19 - er brukt her. Stålen 4 i
Gjell, og der 4 Kyona sinn sümorun. Ein stod i
Lüttehagen heiter Vitlestålen, huleg hev der vor Stål
empong for lenge sidan. Ein annan stod i Lüttehagen
heiter berre Stålen, der hev sikkert vor stål der, og Lüne
stads i Lüttehagen vor i gamle dagar inngjørde Træ,
Porsatræ, Nyatræ, Vellatræ. Vellatræ vor
nødtast fyre mitt minne, dei andre 4 utvida til
gardsbruk.

Inngjerd slakke mark på stölen vor ikkje brukt.
Det som vor bruka utum beitehevd, her, var
orcka. Enningedalen låg avhengd og veg laut, fram
til 1900, so her fyre fyre haldt seg til det lögde Lodd.

Eg hev prøvt bruka gammall seiemåte, og bygdenamne,
vonor det ikkje Kyon på beste.

Johs. H. Lavik.

Hordaland
Hordalen.

KULTURGEOGRAFISK REGISTRERING
PÅ VESTLANDET

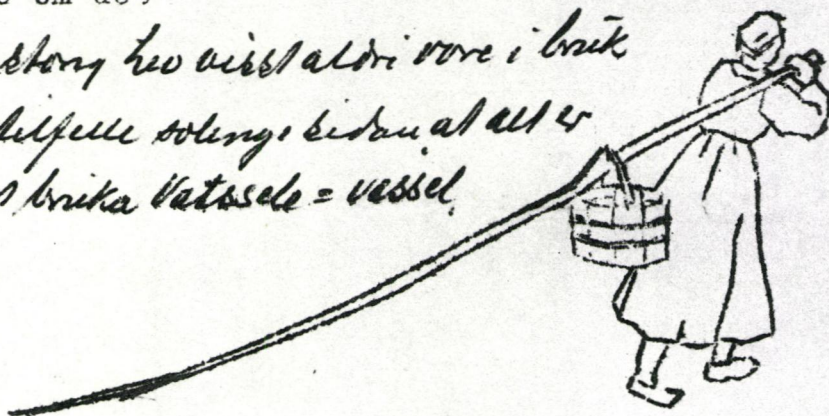
NORSK ETNOLOGISK GRANSKING
ADR. NORSK POLYTEKNISSKOLEN
BYGDØY

Ver gild og skriv svaret med blyant på same ark.

Tilleggsspørsmål til nr. 5 Vannbæring.

I Tinn i Telemark har ein for eit par mannsaldrar sidan bore vatn på ei lang stong. Ein bar den eine enden over aksla, den andre enden drog ein etter seg på marka. Taret hekk på stonga bak ryggen at den som bar (drog). Ein liten mothake på stonga gjorde at handtaket på bøtta ikkje gleid. Stonga var såpass mjuk at vatnet ikkje skvampla over. Utanom denne opplysninga kjenner ein no denne metoden berre frå Värmland i Sverige. Det kan henda at det tidlegare har vore meir vanleg å bera vatn på denne måten. Hugsar nokon i Dykkar bygd noko om det?

Vannbæring på stong hev alltid vore i bruk
her. Det er i so hufvudsakeligvis berre at alt er
gloymt. Her var bruka Vatsele = vessel.

Tilleggsspørsmål til nr. 12.

Finst det noko opplysning om at ein brukar eller har bruka
fiskebein og fiskehovud til brensel?

Nei

Har ein bruka kumøkk til brensel?

Nei